

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นับตั้งแต่ฉบับแรก (2504-2509) เป็นต้นมา พระสงฆ์ไทยในฐานะเป็นพลังจารีตนิยม (Traditional forces) ถูกกระคมมาช่วยในโครงการพัฒนาชนบท โครงการยกระดับศีลธรรมและศรัทธาในพุทธศาสนาและโครงการเผยแพร่พุทธศาสนา ในหมู่ชาวเขา โครงการต่าง ๆ เหล่านี้วางแผนและกำกับโดยหน่วยงานของรัฐบาล (สมบูรณสุขสำราญ 2530: 23) พระสงฆ์ได้รับคำแนะนำจากหน่วยราชการต่าง ๆ เช่น กรมการศาสนา กรมประชาสงเคราะห์ กรมพัฒนาชุมชน ให้อบรมสั่งสอนประชาชน นำประชาชนในการพัฒนาตามแนวทางที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้น โดยพระสงฆ์ได้รับการอบรมให้เป็นพระสงฆ์ผู้นำในท้องถิ่นหรือชุมชน เพื่อเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาซึ่งมีหลายลักษณะ เป็นต้นว่า ให้การอบรมวิชาชีพ ส่งเสริมการเกษตรและงานหัตถกรรมให้การอบรมความรู้ด้านโภชนาการและการสุขอนามัย เป็นต้น

ตลอดช่วงแผนพัฒนาประเทศจากฉบับแรกถึงฉบับที่ 3 (2504-2515) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทของพระสงฆ์มิได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่เพราะพระสงฆ์พัฒนาตามแนวทางของรัฐ ทำให้การพัฒนาของพระสงฆ์จำกัดอิสระในแนวทางของพุทธศาสนา แต่ก็คือ เป็นก้าวแรกที่พระสงฆ์มีโอกาสได้พัฒนาชนบทและกลายเป็นพื้นฐานที่ผลักดันให้พระสงฆ์ได้สั่งสม และพัฒนาประสบการณ์ทำงานร่วมกับสังคมจนพัฒนามาจนปัจจุบันที่พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทในการอุทิศตน เพื่อการพัฒนาแก้ไขปัญหาของชาวชนบทอย่างจริงจังในแนวทางของตนเองควบคู่ไปกับกลไกของรัฐบาล แต่ก็มีพระสงฆ์นักพัฒนาบางรูปที่ดำเนินงานพัฒนาโดยอิสระไม่ผูกพันกับกลไกของรัฐบาล ซึ่งมองภาพรวมแล้วปัจจุบันพระสงฆ์นักพัฒนากำลังพยายามพัฒนาชนบทตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจให้กับชาวชนบท โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาชาติ ตั้งแต่แผน 5 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นแผนที่มุ่งในการให้ความสำคัญแก่คน คือประชาชนในพื้นที่ชนบทที่ยังยากจนไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศเท่าที่ควร ให้สามารถช่วยตนเองได้เป็น

เป้าหมายสำคัญที่สุดโดยรัฐจะต้องจัดสรรทรัพยากรไปให้อย่างทั่วถึง อีกทั้งให้ความเอาใจใส่ที่จะแก้ปัญหาความยากจนในชนบทอัน เป็นปัญหาต้นเหตุ

ในโครงสร้างของสังคม แกนหลักของความสัมพันธ์ทางสังคมคือสถาบันทางสังคม ที่มีปฏิสัมพันธ์กันภายในสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมือง สถาบันศาสนา เป็นต้น ในสังคมไทยซึ่งยังคงเป็นสังคมประเพณี (Traditional Society) สถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อและโลกทัศน์ของคนไทย คือ สถาบันศาสนา ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ความเชื่อ พิธีกรรม นุคลากร และองค์การทางศาสนา โดยเฉพาะระบบความคิด ความเชื่อของพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ พฤติกรรมต่าง ๆ ในวิถีชีวิตของคนไทยมานานนับหลายศตวรรษจนกลายเป็นรากเหง้าของวัฒนธรรมไทยไปด้วย

บทบาทและหน้าที่พุทธศาสนาต่อสังคม

พุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยอย่างแนบแน่น พุทธศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมอันเป็นที่มาและถ่ายทอดวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติไทย องค์ประกอบพุทธศาสนาประกอบด้วยพระพุทธเจ้า พระธรรมคำสั่งสอน พระสงฆ์ วัด และอุบาสก อุบาสิกา เป็นองค์ประกอบที่มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมอยู่ตลอดเวลาและพุทธศาสนาได้กระทำหน้าที่ต่อสังคมเป็นหลักใหญ่อยู่ 3 ประการคือ

1. พุทธศาสนาทำหน้าที่อบรมประชาชนให้รู้ระเบียบสังคม วัดและพระสงฆ์เป็นสื่อในการอบรมระเบียบสังคมแบบพุทธ โดยการกล่อมเกล่าให้กุลบุตร ธิดา อุบาสก อุบาสิกา ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ตามแบบพุทธ เช่น อบรมสั่งสอนให้เมตตาต่อผู้ตกทุกข์ได้ยาก มีความโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การวางตนให้เหมาะสมกาลเทศะ เช่น บุตรต่อบิดามารดา ศิษย์ต่อครูบาอาจารย์ ผู้สูงอาวุโสต่อผู้น้อย เป็นต้น
2. พุทธศาสนาทำหน้าที่เป็นกลไกในการควบคุมสังคม วัดและพระสงฆ์เป็นกลไกในการอบรมสั่งสอนให้ประชาชนเป็นพลเมืองดีของประเทศตามหลักธรรม เช่นศีลห้า พรหมวิหารสี่ สังคหวัตถุสี่ สังวัตตนิกธรรมสี่ เป็นต้น การที่บุคคลได้รับการสั่งสอนหลักธรรมและยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จะทำให้สังคมลดความขัดแย้งและลดปัญหาสังคมได้นานาประการ

3. พุทธศาสนาทำหน้าที่สร้างความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวในสังคม ตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาได้โน้มน้าวประชาชนให้มีความเชื่อ ยึดถือในปรัชญาการดำเนินชีวิตเดียวกัน อันเท่ากับ เป็นการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นในสังคม เช่น พิธีกรรมต่าง ๆ อันได้แก่ งานพิธีบวชนาค งานศพ งานบุญในเทศกาลต่าง ๆ เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา เป็นต้น งานพิธีกรรมเหล่านี้เป็นสื่อให้ประชาชนมาร่วมกันสังสรรค์กัน เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน มีความใกล้ชิดยินดีจะผนึกกำลังเพื่อส่วนรวม (สมบูรณ์ สุขสำราญ 2530: 26- 27)

บทบาทและหน้าที่ของสังคมและของพระสงฆ์

พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอน เกี่ยวกับหน้าที่ทางสังคมของพระสงฆ์มีอยู่พุทธพจน์หนึ่งว่า "ภิกษุทั้งหลาย เธอจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของคนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย" (พระมหาประยุต ปยุตโต 2510: 13)

ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์นั้น นอกจากมีหน้าที่ในหลักธรรมแล้ว ยังมีปัจจัยที่ผลักดันให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทต่อสังคม คือ พระสงฆ์ต้องอาศัยปัจจัยสี่จากการถวายของจากชาวบ้านและพระสงฆ์ตอบแทนชาวบ้านด้วยคุณธรรมของสงฆ์ นั่นคือ มีเมตตาธรรมช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

สังคมไทยทุกหมู่บ้านต่างมีวัด เป็นศูนย์กลางย่านถิ่นของตน ซึ่งพระสงฆ์จะได้รับความนับถืออย่างสูงจากชาวบ้าน ประชาชนมีความรู้สึกร่วมกันว่าวัด เป็นสมบัติร่วมกันของคนทั้งหมู่บ้าน อันถือ เป็นสถาบันที่ขาดเสียมิได้ ในชีวิตประจำวันของพุทธศาสนิกชนในชนบท นอกจากจะยึดวัดและพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งพิงทางใจแล้ว วัดและพระสงฆ์ยังมีหน้าที่ในการสร้างบูรณาการในชุมชนดังต่อไปนี้

1. วัดเป็นสถานศึกษาสำหรับชาวบ้านส่งกุลบุตรมาอยู่รับใช้พระสงฆ์เพื่อรับการฝึกอบรมทางศีลธรรม และเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ ตามที่สอนในสมัยนั้น ทั้งเป็นศูนย์รวมเยาวชนด้วย
2. วัดเป็นสถานสงเคราะห์ที่บุตรหลาน ชาวบ้านที่ยากจนได้มาอาศัยเลี้ยงชีพและรับการศึกษาเล่าเรียนไปด้วย ตลอดจนผู้ใหญ่มาอยู่อาศัยยังชีพ

3. วัดเป็นสถานพยาบาล พระให้การรักษามิเจ็บไข้ได้ป่วย
4. วัดเป็นสถานที่พักเดินทาง
5. วัดเป็นสโมสรที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์ หย่อนใจ ทาความรู้เพิ่มเติม
6. วัดเป็นสถานบันเทิงที่จัดงานเทศกาลและมหรสพต่าง ๆ สำหรับชาวบ้านทั้งหมด
7. วัดเป็นที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นที่ปรึกษาแก้ปัญหาชีวิตครอบครัวและความทุกข์ต่าง ๆ
8. วัดเป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมที่รวบรวมศิลปกรรมต่าง ๆ ตลอดจนเป็นเหมือนพิพิธภัณฑ์
9. วัดเป็นคลังพัสดุสำหรับเก็บของใช้ต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านจะได้ใช้ร่วมกันเมื่อมีงานที่วัดหรือยืมไปใช้เมื่อตนมีงาน
10. วัดเป็นศูนย์กลางการบริหารหรือการปกครองที่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจะเรียกลูกบ้านมาประชุมกันนอกกิจการต่าง ๆ (พระมหาประยุต ประยุตโต 2516: 16)

จากบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ในชุมชนที่กล่าวแล้วในปัจจุบันพระสงฆ์ยังมีแนวคิดในงานพัฒนาในชนบทและได้รับการสนับสนุนงานพัฒนาในชนบทจากองค์กรเอกชนต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม (กศส.) มูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ (ผชป.) อันเป็นการเสริมคุณลักษณะและบทบาทของพระสงฆ์ที่มีจิตใจที่จะช่วยเหลือชาวบ้าน พยายามบำเพ็ญประโยชน์เพื่อการแก้ไขปัญหของส่วนรวม เช่น ให้คำปรึกษาหารือในธุรกิจต่าง ๆ ตลอดจนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวมต่าง ๆ อาทิเช่น ช่วยชาวบ้านสร้างบ่อน้ำข้าง สร้างสะพาน ทำเขื่อนเล็ก ๆ ซ่อมหรือตัดถนนใหม่ภายในหมู่บ้าน สนับสนุนส่งเสริมการเพาะปลูก ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นงานที่พระสงฆ์ที่มีแนวคิดงานพัฒนาได้ทำนอกเหนือกิจของสงฆ์ที่ประจำอยู่ในวัด

พระสงฆ์กับโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ได้รับการประกาศรับเป็นนโยบายของรัฐบาล ณ วันที่ 5 พฤษภาคม 2528 ที่จะพัฒนาชาติให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อน้อมเกล้าถวาย เป็นราชสักการะในพระราชวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง เจริญพระชนม์มายุ 60 พรรษาในพุทธศักราช 2530 (ประชา ลากานันต์ 2530: 34)

โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง มีความมุ่งหมายให้คนทั้งชาติมีการดำเนินชีวิตที่เป็นสุขทั้งกายและใจ ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อยและสมบูรณ์พูนสุข มีความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการพัฒนาจิตใจให้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาคน พัฒนาสังคมและพัฒนาเศรษฐกิจ ด้วยการยึดแนวทางพุทธศาสนา นำไปแก้ปัญหาด้วยวิธีการธรรมประยุกต์และสามารถให้ประชาชนปฏิบัติตามได้ด้วยหลักมัชฌิมาปฏิปทา

โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง หมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี เป็นตัวอย่างหนึ่งของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองที่มีพระสงฆ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วม เป็นผู้ประสานโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในหมู่บ้านห้วยยาง เพื่อช่วยให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่อย่างพอดี มีความสุขความอึดภาพ มีการลดละกิเลสปลอดจากอบายมุข ชาวบ้านเข้าใจในหลักธรรมะ คือ การรู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบมีระเบียบวินัย ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุตุน รู้จักช่วยตนเอง ช่วยผู้อื่นและส่วนรวม มีความกตัญญูกตเวที รู้จักเสียสละ และประสานประโยชน์ในหมู่บ้าน

หมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี เป็นหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาชนบทอันดับ 3 ประเภทก้าวหน้าตามดัชนีการชี้วัดของกรมพัฒนาชุมชน ปี พ.ศ. 2530 (กรมพัฒนาชุมชน 2530) บ้านห้วยยาง ประกอบด้วยครัวเรือนจำนวน 156 ครัวเรือน มีประชากรประมาณ 1,500 คน อาชีพหลักคือการทำนาและการเกษตรอื่น ๆ

โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง บ้านห้วยยาง เริ่มในปี พ.ศ. 2528 โดยมีพระครูพิศาลธรรมภาณี (สมมติ สุวณฺโณ) เจ้าอาวาสวัดป่าเลไลยก์ หมู่บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำการพัฒนาจิตใจและเป็นผู้ประสานงานโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อพัฒนาหมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี เนื่องด้วยท่านเป็นพระสงฆ์ที่มีผลงานด้านส่งเสริมผู้ปฏิบัติธรรมจนได้รับรางวัลดีเด่นฝ่ายเผยแผ่พุทธศาสนาในประเทศไทย จากศูนย์ส่งเสริมพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย และได้รับพระราชทานรางวัลเสมาธรรมจักรทองคำจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในปี พ.ศ. 2531 นอกจากนั้นท่านยังดำรงตำแหน่งผู้ช่วยมูลนิธิเผยแผ่ชีวิตประเสริฐภาคอีสาน (ผชป. ภาคอีสาน)

พระครูพิศาลธรรมภาณี ได้มีบทบาทเข้าร่วมโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ตามกลไกของรัฐบาลพร้อม ๆ กับการนำเอาแนวทางการพัฒนาของท่านเองควบคู่ไปโดย การนำเอาแนวทางปฏิบัติอบรมธรรมในแนวการเผยแผ่ชีวิตประเสริฐ โดยร่วมงานกับ เจ้าหน้าที่ที่ทกกระทรวงหลักตามแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 5-6

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อต้องการทราบถึงบทบาทของพระสงฆ์ เช่น ความน่าเชื่อถือ ความเป็นผู้นำและพฤติกรรมในการสื่อสารระหว่างพระสงฆ์และประชาชน ในท้องถิ่นว่ามีผลต่อการตัดสินใจยอมรับและ เข้าร่วมในโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองของ ประชาชนในเขตหมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี หรือไม่ เพียงใด โดยศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการจำนวน 156 คน ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้รับผิดชอบโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง หมู่บ้าน ห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี นอกจากนั้นจะเป็นประโยชน์ทาง อ้อมแก่องค์กรที่ส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชนบทอีกต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความ เชื่อถือและความ เป็นผู้นำในตัวพระสงฆ์กับการ ยอมรับและ เข้าร่วมโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของชาวบ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมในการสื่อสารระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานีและการยอมรับปฏิบัติตาม หลักการของ โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
3. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาท้องถิ่นใน เขตหมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงบทบาทของพระครูพิศาลธรรมภาณี (สมดี สุวณฺโณ) ซึ่ง เป็นผู้นำการพัฒนาด้านจิตใจและผู้ประสานงานโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในเขต

หมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพธิ์สูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี รวมทั้งเป็นผู้ริเริ่มการพัฒนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้หนึ่ง ซึ่งมีผลงานที่น่าสนใจมากมาย เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร พุทธกรรมสารสื่อสาร และปริมาณในการติดต่อสื่อสารระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านกับการยอมรับและการเข้าร่วมโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยศึกษาจากชาวบ้านที่ยอมรับและเข้าร่วมในโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จำนวน 156 คน

พระครูพิศาลธรรมภาณี (สมดี สุวณฺโณ) มีสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท ตำแหน่งเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล พำนักอยู่วัดป่าเลไลยก์ ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้ที่มีผลงานดีเด่นด้านส่งเสริมปฏิบัติธรรมด้วยการจัดงานอบรมวิปัสสนาปฏิบัติธรรมทั้งที่วัดพำนักและที่วัดอื่น ๆ ในภาคอีสานตอนบน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 จนถึงปัจจุบันนับได้ถึง 143 ครั้ง

จากการที่พระครูพิศาลธรรมภาณีเป็นพระสงฆ์ที่มีความเสียสละสร้างงานเพื่อส่วนรวม มีประสบการณ์และผลงานด้านการพัฒนาท้องถิ่น เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำคุณประโยชน์แก่สังฆมณฑล บ้านเมือง เคยได้รับรางวัลดีเด่นสายเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศจากศูนย์ส่งเสริมพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2530 และได้รับพระราชทานรางวัลเสมาธรรมจักรทองคำจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ใน พ.ศ. 2531 ในสาขาอบรมเผยแพร่อบรมวิปัสสนา นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งโรงเรียนสอนปฏิบัติธรรมและโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น ณ วัดที่พำนักอีกด้วย

นอกจากนั้นพระครูพิศาลธรรมภาณียังมีคุณลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ที่เด่นชัดคือความสามารถในการผลิตสื่อเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ผลงานเขียนหนังสือจำนวน 11 เรื่อง สร้างภาพยนตร์ขนาด 16 มม. 7 เรื่อง สไลด์ 9 เรื่อง บันทึกเทปคำสอน 34 ชุด และมีโรงพิมพ์ขนาดเล็กอยู่ที่วัดพำนักเพื่อผลิตหนังสือธรรมสารเป็นวารสารรายสามเดือนและช่วยพิมพ์งานต่าง ๆ ของชาวบ้าน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง.)

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความมีศรัทธาเชื่อมั่นต่อพระสงฆ์ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของชาวบ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอยะขาน จังหวัดอุดรธานี
2. ความสามารถในการใช้ความรู้และปฏิภาณไหวพริบแก้ปัญหาให้กับชาวบ้านของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ของบ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอยะขาน จังหวัดอุดรธานี
3. ความกระตือรือร้นของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของชาวบ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอยะขาน จังหวัดอุดรธานี
4. ทักษะในการสื่อสารของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของชาวบ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอยะขาน จังหวัดอุดรธานี
5. ปริมาณในการรับข่าวสารของชาวบ้านมีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของชาวบ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอยะขาน จังหวัดอุดรธานี

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในท้องที่หมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอยะขาน จังหวัดอุดรธานี เท่านั้น ดังนั้น ผลจากการวิจัยจึงมีลักษณะเฉพาะโครงการที่ทำการศึกษาลดจนประชากรและพื้นที่ที่ทำการศึกษาเท่านั้น
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ในตัวพระสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้ส่งสารกับการยอมรับโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของชาวบ้านในหมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอยะขาน จังหวัดอุดรธานี ที่เป็นผู้รับสารเท่านั้น

ประโยชน์จากการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัจจัยต่าง ๆ ในตัวพระสงฆ์ เช่น ความน่าเชื่อถือความสามารถในการโน้มน้าวใจ การมีทักษะในการสื่อสาร ฯลฯ ที่มีผลต่อการยอมรับโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองของชาวบ้านห้วยยาง ตำบลโพหนอง อำเภอยะขาน จังหวัดอุตรธานี เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาพระสงฆ์ซึ่ง เป็นผู้นำทางความคิดให้มีบทบาทในการพัฒนาชนบทต่อไป

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการยอมรับโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของชาวบ้านห้วยยาง ตำบลโพหนอง อำเภอยะขาน จังหวัดอุตรธานี ซึ่งผู้ดำเนินงานโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในท้องที่อื่น ๆ อาจนำไปปรับหรือพัฒนาให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานได้

3. ผลจากการวิจัยจะช่วยให้ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาชนบทได้ส่งเสริมให้พระสงฆ์ที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมให้มีบทบาท เป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

นิยามศัพท์ในการวิจัย

พระสงฆ์ หมายถึง ผู้บวชเรียนประเพณีและประพฤติกฎปฏิบัติตามพระธรรมวินัยในพุทธศาสนา พระสงฆ์ที่ทำการวิจัยครั้งนี้ หมายถึงพระครูพิศาลธรรมภาณี (สมดี สุวณฺโณ) ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าเลไลยก์ ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุตรธานี เป็นผู้มียบทบาทสำคัญในการ เป็นผู้นำการพัฒนาจิตใจและ เป็นผู้ประสานงานโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของหมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพหนอง อำเภอยะขาน จังหวัดอุตรธานีเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความสามารถในการ เผยแพร่พุทธศาสนาจนได้รับพระราชทานรางวัลดีเด่นจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในปี พ.ศ. 2531

การยอมรับและเข้าร่วมโครงการ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตหมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี มีความรู้ความเข้าใจและสมัครใจเข้าร่วมโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

บทบาท หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่พระสงฆ์เข้าไปเป็นผู้นำการพัฒนาจิตใจ ผู้ประสานงานโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในเขตบ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี

ผู้ประสานงาน หมายถึง พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ประสานงานโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในเขตท้องที่หมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และ วิทยากร

ประชาชน หมายถึง ชายหรือหญิงที่เข้าร่วมโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในเขตท้องที่หมู่บ้านห้วยยาง ตำบลโพนสูง อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี

ความน่าเชื่อถือ หมายถึง คุณลักษณะในตัวพระสงฆ์ในทัศนะของผู้รับสารซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- ความศรัทธาเชื่อมั่น (Trustworthiness) คือความจริงใจ ความเสียสละ โอบอ้อมอารีและมีเมตตากรุณา โดยการสำรวจจากทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์

∴ ความจริงใจ วัตถุประสงค์ที่พระสงฆ์ได้อุทิศเวลาให้กับการพัฒนาท้องถิ่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

∴ ความเสียสละโอบอ้อมอารี วัตถุประสงค์ที่พระสงฆ์เสียสละทรัพย์สินของพระสงฆ์ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น

∴ ความเมตตากรุณา วัตถุประสงค์ที่พระสงฆ์ได้ช่วยเหลือประชาชนทุกรูปแบบได้อย่างสม่ำเสมอ

- ความสามารถหรือความชำนาญ (Qualification or Expert) ได้แก่
ความรู้ความชำนาญและความมีสติปัญญา โดยการสำรวจจากทัศนคติของประชาชนที่มีต่อ
พระสงฆ์

∴ ความรู้ความชำนาญ วัดจากความรู้ของพระสงฆ์ในเรื่องแผ่นดินธรรม
แผ่นดินทอง ที่สื่อสารให้กับประชาชน

∴ ความมีสติปัญญา วัดจากความสามารถในการแก้ปัญหาและให้คำปรึกษาใน
ด้านต่าง ๆ ของพระสงฆ์

- ความกระตือรือร้น ได้แก่ ความคล่องตัวในการดำเนินงาน โดยการสำรวจ
ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์

∴ ความกระตือรือร้น วัดได้จากความขยันขันแข็ง ความรับผิดชอบและการ
ซื่อจริง ทำจริง ต่อการทำงาน

- ทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง ความสามารถพิเศษของพระสงฆ์
ในการทำการสื่อสารและถ่ายทอดข่าวสารให้แก่ประชาชนโดยวัดจาก

∴ ความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อข่าวสาร (Message) จากพระสงฆ์

∴ ความเข้าใจโดยทันทีที่พระสงฆ์ทำการสื่อสาร

∴ ความสามารถของพระสงฆ์ในการโต้ตอบสนทนา

ปริมาณในการสื่อสาร หมายถึง ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากพระสงฆ์ของ
ชาวบ้านด้วยทาง ไลน์สูง อำเภอยะขาน จังหวัดอุตรธานี

ผู้นำทางความคิด (opinion leader) หมายถึง ผู้มีอิทธิพลต่อทัศนคติหรือ
พฤติกรรมของผู้อื่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ผู้นำทางความคิดต้องการ